

Farkas András

Ez Ő

Ez Ő. Csak visszajár. Pedig szerelmünk végtelen. Nem kell hozzá, hogy itt legyen. Akkor is szeretem. Sajnos az idő vasfoga, a porladás, a korhadás, a fizikokémia, a szellemjárás terhe, izotóphasadás, pusztítja arcát, ami így is lenyűgöz. Magával ragad sok emlék, mi összeköt, a közös gyermek, a tervek, mindezt felülírta a könnyörtelen élet, mikor nincs remény, csak kincs a szívben, egykor talán még egyik lehetünk, gombamicéliummal burkolva. A bűneinket nem felsorolva, a megbocsátást nem gyakorolva, a zen-Buddhista tértelen egén, lovagolva a végtelen semmijén, az értelem sivár kagylóival nem törődve. Te gyenge értelem! Ok-okozat-fertelem. Mit szívod ki a velőnket? Erőltetni úgysem lehet, mi nincs, csak borongva, romokban tolongva, kérész életünk kulcsait elrejtve, bezárva minden érzékünket, egymásra koncentrálnak, a halál utáni létre. Nem megyünk lépre, mert az őstapasztalat megvéd. Szeretnéd a tántorgó nyugalom remegését? Adj egy jelet, Tied leszek, transzcendens keresésed vérem veszítené. Vélem, penészes csontjaimon kívül, a dudvalepett kromoszóma, kikelet, kietlen, kelletlen borzasztóan vágyott találkánk lesz. Mert lenni kell mindannak, amit elvett a sors. Lennie létnek. Könyörögve kérek, tarts ki! Megyek utánad.

Szakolczay Lajos

Kései rálátással

Károlyi András kiállítása a Galéria 12-ben

Van-e a vonalnak, az egyenesnek, a görbének, a szaggatottnak igazsága? És a sűrű vagy ritkább vonalhálóknak?

A rajzi elemekben, még inkább a kép, a grafika szerkezetében – itt is a poétai gesztus a döntő – ott van-e a művész mondanivalójának a sugallata? Amit látsz, az magam vagyok, általam – gondolataim által – jelenik meg a világ “teljessége”. Az ember (és a közösség) öröme, harca, háborúja, lázadása. Nőket körül udvarló szerelme, a valóságban és a mitológiában való megmerülése, Shakespeare-t olvasó lázálma (*Lear király* – olaj, farost) és mindazon átváltozások, amelyek érzelmeinkre, hétköznapjainkra és ünnepeinkre kihatnak (*Metamorfózisok* – vegyes technika, karton).

Károlyi András tárlatának címében jelzi, hogy hiába az évtizedek alatti szorgos figyelés, a történetek intenzív megélése, csak a *kései rálátás* az igazi. Mert az öregkor bölcselmében fedezte föl, nyilván korábban is benne motoszkált (lásd egységes életművét), hogy az igazságnak is két sarka van? A látható, tapasztalható és a fokozatosan bennünk érő. Az újabb és újabb élmények – örömök, csalódások, egyéni és társadalmi megpróbáltatások, viharok – révén kiteljesedő.

Ha ebben a modernség álarcát magára öltő zajos világban, amikor harlekin hiába térdel az emberiség romlása elleni imát morzsolva a tenger zsámolyán, az egyik megtartó erő a hit, akkor valláson innen és valláson túl, az egyalakos (*Imádság* – akvarell, tus) és a szerkezeti bonyolultságában és alakokat megforgató jelkép-rendszerében is vallomásként ható grafikán – a *Rend és káosz* (vegyes technika, merített papír) fókuszában igazságosztó (figyelmeztető) gesztussal az amiens-i gótikus katedrális (XIII. század közepe) szerepel – tudatosítani kell a megtartó erő fontosságát.

A groteszk jegyében megvillanó önvizsgáló gesztus – több minden mellett az élvhajász életmód is kifaragtatik (*Bened a létra* – vegyes technika, karton) – éppoly rajzi következetességet kíván, mint egy ma beteljesedő (beteljesedni lát-szó), akkor még csupán látomásként vizionált “hatalmas sereg” Európát riasztó drámai betörésének a megjelenítése (*Invázió* – tusrajz, karton). Az előbbi rajzon az alakot szétszakító elemek színkavalkádjá által válik igazán nevetségessé az összetett személyiség, míg az utóbbin épp a fekete-fehér ábrázolás kontrasztja hírel a nem könnyű véget, holott a világgá induló csapat tagjai inkább látszanak madár-ijesztőknek, mint barangoló embereknek.

A művész egyszer térmegebontó gesztussal, a szürreális emlékektől sem ódzkodó történésekkel közli keserűen édes-fanyar üzenetét (*A szabadságvízió szelleme* – v. t. színes, karton), másszor meg fullánkös magányrajzai mutatják az utat a társadalomból kiszakadó (*A fegyenc* – tusrajz, karton), illetve a közösség gondjából a benne lüktető arcokkal, rokon érzelmekkel gyógyítani akaró látnok előtt (*A nagy mágus* – v. t. karton).

Károlyi nagy bravúrral épített testhálója némiképp Szalay Lajos, a magyar grafika atyja grafikai csomópontjaira emlékeztet, ám amíg klasszikusunk alakjai jobára drámai hangoltságúak, az ő történelmet és az egyén viselkedését, önmegvalósító “szabadságharcát” ábrázoló rajzain (a többség legalább is ilyen) a kuncogó kellem és a szarkasztikus, hol groteszkbe, hol szürreálisba forduló ábrázolásmód dívik. Egyénisége hordozza a hangulati elem ítélő erővé való válását.

Kisméretű tusrajzain az izgalmas vonalháló éppúgy költészetként funkcionál – a címek már láttatni engedik a tematika sokféleségét, gazdagságát (*Kereszt fénye, A dúvad és társasága, Legyen virág, Áramlat*) –, mint a nagyobb felület “mozgásait” ugyancsak gondolati víziókká alakító műveken (legfőbb példája ez utóbbinak a már fentebb említett *Rend és káosz*).

Hogy a festőművész-grafikus kitűnően rajzol, a tustolla hegyén megtáncoltatott világ – akár szomorkás a téma, akár vidító – szinte dalba kezd, azt már régóta tudjuk. Viszont ami eddig művészetéből ismeretlen vagy kevésbé ismert volt, az a plasztikai arculathoz való vonzódása. Szobrászként akar megmutatkozni? Nem, csak a talált (tudatosan választott?) farönkök palástját körbe-körbe rajzolva, boltozaton belül szentképekkel és figurákkal díszíti, tetejükbe alakokat faragva (*Árkádok alatt, Körlodza*).

A természetből vett – talált – faágak kis alakítással s nem utolsósorban a festéssel valódi színes szobrokká válnak. Ilyen a *Szarvasfejes oszlop, a Kékszakállú herceg vára, az Időkirály* – talán ez a kollekciónak legszellemesebb darabja – és a *Pokol*.

A kései rálátás, igazi művész esetében soha nincs késő, jobára fullánkosan bölcs műveket eredményezett.

Óbis Hajnalka

Felhőfestés

Feltalálják majd a felhőfestést
mint új művészeti ágat,
színes festécpatronokat
árulnak majd a boltok hozzá
a kilövőpisztolyokkal együtt
melyek színes csíkokat húznak
a levegőben
mint a repülő után a kondenzcsíkok,
és színesre lehet festeni felettünk az eget
csak elegendő festék kell hozzá
a maradandóságot keresők kissé szomorúan
nézik, amint művük a szélben ellebeg,
mint a tengerparton
a homokba rajzolt alakokat is
elmossa a hullám,
ötletek születnek majd a mű fixálásának megoldására,
mások felhőképző gépeket találnak ki,
amelyekkel otthon is lehet megfestendő felhőket gyártani,
a youtube-on videók lesznek színes felhőkről
és a legsikerültebbeket lájkolják majd legtöbbször.

Festészet

Gyűjtsd össze
a lepkeszárnyak
színes hímprót
fess vele a tó vizére
aranyló mandalát
és ha egy hal
felszökellve
megbontja művedet
mosollyal szemlél
a merülő porszemeket.

Vonalak

Ujjaddal rajzoltál rám
sós ízű tengeri szelet
talpam alá gömbölyű,
napsütötte, meleg köveket,
szememre reggeli fénnel
teli esőcseppeket,
szívembe ködbe vesző
vonalú fákat...
vajon mikor látlak?